

Hanehalkı Ev Dışı Gıda Tüketimini Etkileyen Faktörler: Nazilli Örneği¹

Filiz KUTLUAY TUTAR², Nuran YAZIRLI³

Geliş Tarihi	26.02.2016	Kabul Tarihi	26.03.2016
--------------	------------	--------------	------------

Öz

Bu çalışmada, ev dışı gıda tüketimini etkileyen faktörler incelenmiştir. Çalışmada ev dışı gıda tüketimi yapan hane halklarının ne sıklıkla tüketim yaptıkları, günün hangi öğününü ev dışında tükettiklerine, ev dışı gıda tüketimini nerelerde gerçekleştirdiklerine ve ev dışı gıda tüketimini etkileyen aile üyesinin kim olduğu araştırılmıştır. Çalışmanın temel amacı Nazilli ilçesinin kentsel alanda ev dışı gıda tüketimini gerçekleştiren hanelerin ev dışı gıda tüketimini etkileyen faktörler ile ilişkilerini incelemektir. Aydın ilinin Nazilli ilçesinde kentsel alanda yaşan 230 hane halkına anket uygulanmıştır. Anketlerden elde edilen veriler SPSS 16.0 programıyla analiz edilmiştir. Ankete katılan 230 haneden %83,9 oranda ev dışı gıda tüketimi yaptığını, %16,1 oranda ev dışı gıda tüketimi yapmadığı tespit edilmiştir. Ev dışı gıda tüketimi etkileyen faktörlerin başında ailelerin gelirinin, annenin statüsünün, annenin eğitim seviyesinin, bireylerin medeni durumunun ve ailelerin sahip oldukları mal varlıklarının ev dışı gıda tüketimi ile karşılaştırmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ev Dışı Gıda Tüketimi, Hazır Gıda Tüketimi, Tüketim Fonksiyonu, Tüketimi Etkileyen Faktörler ve Nazilli

¹Bu çalışma "Ev Dışı Gıda Tüketimini Etkileyen Faktörler: Nazilli Örneği"Konulu Niğde Üniversitesi SBE İktisat Anabilim Dalında yapılan Yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

²Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü,Niğde-TÜRKİYE

E-posta: flztutar@hotmail.com

³Bilim Uzmanı

E-posta:artin_09@hotmail.com

Household Home Outside Factors Affecting Food Consumption: Nazilli Example

Filiz KUTLUAY TUTAR, Nuran YAZIRLI

Received	26.02.2016	Accepted	26.03.2016
----------	------------	----------	------------

Abstract

In this study, the factors affecting out-of-home food consumption are aimed to be researched. In the study, how often the families consume the out-of-home food, in which repast they eat outside, where they eat and who effects the consumption of the out-of- home food are researched. The main objective of the study is to analyze the relationship between the households that consume out-of-home food in urban areas of the town Nazilli and the factors affecting out-of-home food consumption. In the study, a survey was applied to 230 families living in urban areas of Nazilli, which is the town of province Aydın. The results of the surveys were analysed by the programme SPSS 16.0. From the results of the survey it is seen that %83.9 of the families applied survey consume out-of-home food, and the %16.1 of them don't consume it. The comparison with the out-of-home food consumption and family incomes, the status and the educational levels of mothers, marital status of the people, assets the families have which are the main factors affecting food consumption outside the home is analysed.

Keywords: Consumption of out-of-home food, consumption of prepared food, consumption function, factors effecting consumptio and Nazilli

Giriş

Ekonomi bilimi açısından faydalı sayılan malların insan gereksinmelerinin karşılanması amacıyla kullanılmasına tüketim denir. İnsanlar çabalarının bir anlamda hep daha çok tüketimde bulunabilmek yönünde kullanılmaktadırlar, yani daha ileri düzeyde bir yaşam standartlarına ulaşmak, daha yüksek bir refah düzeyine varmak için çalışmaktadırlar. Ekonomi bilimindeki “tüketim” kavramı ile günlük dilde kullandığımız “tüketim” sözcüğü arasındaki farka işaret etmemiz gerekmektedir. Halk dilinde “tüketim” dendiğinde bir şeyin, kim tarafından ve hangi amaç olursa olsun, kullanılarak tüketilip yok edilmesi anlaşılmaktadır. İktisat biliminde ise tüketim, özgür iradeli insan gereksinmelerinin karşılanması amacıyla mal ve hizmetlerin sağlayacakları faydadan direkt olarak yararlanacak şekilde kullanılmalarıdır (Furkan, 1997:9). Hane halkı tüketim harcamalarını etkileyen faktörler temelde ekonomik, demografik, psikolojik ve sosyal faktörler olarak dört gruba ayırmak mümkün olmaktadır. Tüketim harcamalarını etkileyen faktörlerin başında ekonomik faktörler gelmektedir. Ölçülebilen ekonomik faktörler içerisinde temel değişken gelir olmakla birlikte gelir dağılımı, fiyat ve fiyat beklentileri, faiz oranları, servet, vergi oranları, tüketici kredileri, geçmiş tüketim, ekonomik kriz ve konjonktürel dalgalanma ve diğer ekonomik göstergeler yer almaktadırlar. Gelir tüketim harcamalarının en belirleyicisi olarak kabul edilmiştir. Tüketim harcamaları üzerine etkisinin olduğu kabul edilen değişken demografik faktörlerdir. Bir toplumda tüketicilerin tercihlerine uygun mal ve hizmet üretilirken, tüketiciler bunların içerisinde istediklerini seçmektedirler daha açıkçası tüketici davranışlarının en önemli noktası, onların zevk ve tercihleridir (Türkbal, 1983:89). Tüketicilerin satın alma kararlarını geniş ölçüde etkileyen demografik faktörler, yaş, meslek, gelir ve cinsiyettir. Psikoloji Tüketici davranışını en çok etkileyen bilim alanlarından biridir. Psikolojideki algılama, öğrenme, benlik, kişilik ve tutum gibi pek çok konu tüketici davranışlarını etkiler (Koç, 2007:27). Sosyal faktörler kültürel durum, sosyal sınıflar, alt kültür etkisiyle ile aile etkisinden oluşmaktadır. Ailenin ihtiyaç ve harcamaları, ailedeki çocuk sayısına ve ebeveynlerden kaçınının ev dışında çalışıp bütçeye katkıda bulunmalarına bağlıdır. Aile bireyleri yaşlandıkça veya aile birey sayısı farklılaştıkça, ürün tercihleri ve ihtiyaçlar da farklılık gösterir. Bu arada yaşlanmayla birlikte gelirin artması ve ailenin daha nitelikli ve özelliği olan ürünlere yönelmesi düşünülebilir (Çalık, 2003:71). Günümüz toplumları, büyük boyutlara ulaşmış olan yiyecek içecek hizmeti veren sektörler ürettikleri ürün ve hizmetleri gün geçtikçe tüketme oranımız artmaktadır. Dışarıda yemek yeme olgusu, temelde ev dışı yiyecek içecek tüketimi tamamı kapsamaktadır. Dışarıda yemek yeme olgusunu günümüz yiyecek içecek hizmetleri endüstrisinin varlık sebebi olarak görmemiz mümkündür. Bu nedenle dışarıda yemek

yeme olgusu, akademisyenler tarafından ilgi görmektedir. Ekonomik gelişme tüketicilerin satın alma davranışlarını etkileyen önemli bir faktördür. Engel kanununa göre gelir düzeyinde artış yaşanması, gelirden gıda harcamalarına ayrılan payın azalmasına neden olmaktadır. Gelir düzeyindeki payının azalmasına rağmen Engel Kanununa göre kişiler kalori başına ödedikleri ücreti artırmakta ve harcamalar ev dışı gıda tüketimine yol açmaktadır. Demografik değişimler ve gelirdeki artış gıdanın miktarının artmasından çok daha kaliteli gıdaları tercih etmeye neden olmaktadır. Yüksek gelir grubunda yer alan aileler daha düşük gelir grubunda yer alan ailelere göre ev dışı gıda tüketimini; hem daha sık hem de her bir öğüne harcadıkları ücret miktarı olarak daha fazla tutmaktadırlar. Eğitim düzeyindeki gelişmeler, gelir düzeyinde artışı, pazarda ürünlerin çeşitlenmesi ve farklılaşması, rekabetin yoğunlaşmasıyla tüketiciye yönelik faaliyetlerin artması, geleneksel aile tanımının değişmesi, sosyal sınıf ve statü farklılığının yarattığı yaşam tarzı ile zaman faktörünün giderek artan önemi hazır gıda tüketme alışkanlığını artırmıştır. Türk toplumunda hızlı yapısal ve sosyal değişimler beraberinde yeni yaşam şekilleri ortaya çıkmıştır. Aile bireylerinin yoğun bir şekilde iş yaşamına katılımı ve kadınların çalışma oranının gittikçe yükselmesi bireylerin yaşam tarzının değişmesine neden olup, insanların tüketim alışkanlıklarının da değişmesine neden olmuştur.

Literatür Özeti

Akbay (2005), Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından yapılmış olan “Hane halkı Tüketim Harcamaları Anketi” kullanılarak Kahramanmaraş ilinde hane halklarının ev dışı gıda tüketimlerini analiz etmiştir. Araştırmada Kahramanmaraş ilindeki hane halklarının Türkiye ortalamasına göre gelirlerinin daha az oranını gıda harcamalarına ayırdıkları gözlemlenmiştir. Çabuk ve Şengül (2000), Adana ilinde ikamet eden hane halklarına Switching Regresyon Yöntemini kullanarak ev dışında gıda tüketimi analizlerini uygulamışlardır. Adana ilinde ikamet eden ailelerin sosyo-ekonomik özelliklerinin ev dışında gıda tüketimine etkilerini araştırmışlardır. Elmacıoğlu (1996), Bireylerin hızlı hazır yemek yeme tercihleri üzerinde incelemelerde bulunan araştırmacı, bireylerin %11'inin hamburger, %10.7'sinin döner, %8.7'sinin döner ve %8.1'inin patates kızartmasını hızlı hazır yemek olarak tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Özçelik ve Sürücüoğlu (1998), Bireylerin hızlı yemek yeme tercihlerini inceleyen araştırmacılar, araştırma sonuçlarına göre hızlı yemek tercihlerinde ilk sırayı patates kızartması aldığını ve akabinde sandviç, hamburger, tost ve dönerin tercih edildiğini saptamışlardır. Seçkin (1999), Türkiye’de bulunan hızlı yemek üretim şirketleri incelemiş ve Türkiye’nin bölgeler ve iller bazında hızlı yemek üretimi-tüketimi haritasını çıkartmıştır.

Araştırmanın sonucunda hızlı yemek tüketiminin cazip ve avantajlı olduğu illeri çıkartmıştır. Sürücüoğlu ve Çakıroğlu (2000), Ankara Üniversitesi öğrencilerin hızlı vevazır yemek tercihlerini analiz ettikleri çalışmalarında, öğrencilerin daha çok geleneksel restoranlara gittikleri ve etli pide tercih ettiklerini saptamışlardır. Uçar (2000), Bireylerin hızlı ve hazır yemek tercihlerinde sınıfsal tercihleri ve alışkanlıkları araştırmıştır. Araştırma bazında ele alınan tüketicilerin, %60'nın McDonalds'ı, %11'inin Burger King'i tercih ettiklerini saptamıştır. Aynı araştırmada gelir düzeyi yüksek olan bireylerin yabancı restoranları ilk sırada tercih ettikleri, düşük gelirli bireylerin ise McDonalds'ı ilk sırada tercih etmelerine rağmen oransal olarak yüksek gelirli bireylerin tercihlerin azdır. Son yıllarda, özellikle büyük şehirlerde pizza ve hamburger gibi yiyecekleri satan Batı kökenli McDonald's, Pizza Hut ve Burger King lokantalarının sayılarının önemli ölçüde artması, bunun en önemli göstergesidir (Akday ve Boz, 2005:122). Bu çalışmada, Aydın İlinin Nazilli ilçesinde ailelerin gıda tüketim yapısı içinde ev dışı tüketim alışkanlığının araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada ailelerin ev dışında gıda tüketip tüketmedikleri, tüketiyorlarsa derecesi ve tüketim kararı üzerine etkili olan faktörlerin araştırılması amaçlanmıştır. Ev dışında gıda tüketenlerin ne sıklıkta, hangi öğünlerde, nerelerde tükettikleri ve tüketim kararlarında etkili kişinin kim olduğu araştırılmıştır. Bu araştırmanın sonuçları ampirik olarak incelenmektedir. Bu çalışma, ev dışı gıda tüketimiyle ilgilenen araştırmacılar ve sektörde faaliyet gösteren ilgililere ve ayrıca ilgili kurumlara ve potansiyel yatırımcılara önemli bilgi sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı, ev dışı gıda tüketimini etkileyen faktörlerin ilişkisinin güçlü/zayıf yönlerini tespit edilip bunların en az düzeye indirmek için gerekli akademik çalışmaların başlangıcına öncülük etmektir.

Yöntem

Bu araştırmada; Ocak-Mart 2015 tarihleri arasında Nazilli ilçesinde merkezinde oturan 230 hane halkına 22 sorudan oluşan bir anket birebir görüşülerek uygulanmıştır. Ankette, Nazilli ilçesinde yaşayan hane halklarının gelir, tüketim ve ev dışı tüketim eğilimleri ile ilgili sorular yer almaktadır. Anket soruları tüm aileyi kapsayan sorulardır. Ankette ailelere; yaş, cinsiyet, öğrenim durumu gibi demografik soruların yanı sıra; anket yapılan kişinin geliri, eşinin geliri, aylık gelire, aylık gıda harcaması tutarı gibi ekonomik içerikli sorular da yöneltilmiştir. Nazilli ilçe merkezinin mahallere oranlayarak 230 hane halkı ile görüşülerek elde edilen veriler incelenmiştir. Hane halkının iktisadi açıdan ne durumda olduğunu anlamak için ve ekonominin durumunu takip etmek açısından bu anketler çok önemlidir. Yukarıda ki anket çerçevesi içerisinde anketler uygulanmış ve SPSS 16.0 programı kullanılarak analizler alt başlıklarda yorumlanmıştır.

Hane halkının iktisadi açıdan ne durumda olduğunu anlamak için ve ekonominin durumunu takip etmek açısından bu anketler çok önemlidir. Aydın'ın Nazilli ilçesinde ev dışı gıda tüketimi ile ilgili ilk kez çalışma yapılması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Anket cevaplarının değerlendirilmesinde, SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Anket çalışması ile kategorik-nominal veri üretilmiş ve bu veri türüne ilişkin tanımlayıcı istatistikler kullanılarak sonuçlar değerlendirilmiştir. Araştırma sonucu elde edilen veriler, tablolar halinde sunulmuştur. Tablolara ilgili tek tek yorum yapıp sonuçlarla ilgili bazı tablolarda çıkarımlarda bulunmuştur.

Bulgular

Ailelerin Demografik Durumları

Tablo 1'de ankete katılan ailelerin hane genişliğine bakıldığında; %15,2 oranında hanenin genişliği 1-2 kişi, %59,1 oranında hane genişliği 3-4 oranında ve %27,2 oranında ise 5 ve üzeri hanenin genişliği olduğunu göstermektedir. Katılımcıların ağırlıklı olarak hane genişliğinin 3-4 olması hane halkının çok geniş ailelerde yaşamadığını ortaya çıkarmaktadır. Hane halkı büyüklüğü arttıkça ailelerde kişi başına düşen geliri azalmaktadır. Bu bağlamda; 230 denekten 136'sının hane halkı sayısının 3 ya da 4 olması, oldukça avantajlı bir durum olarak değerlendirilebilir. Hane halkı büyüklüğü tüketim harcamalarını artırmaktadır.

Tablo 1.Hane Halkının Genişliği

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde%
1-2	35	15,2	15,2
3-4	136	59,1	74,3
5 ve üzeri	59	27,7	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 2'de 230 kişiye yapılan ankette 18-23 yaş aralığında %1,7 kadın ve %0,8 erkek, 24-29 yaş aralığında %11,3 kadın ve %12,2 erkek, 30-35 yaş aralığında %19,1 kadın ve %19,1 erkek, 42-47 yaş aralığında %17,5 kadın ve %16,5 erkek, 48-53 yaş aralığında %17,5 kadın ve %10,5 erkek, 54-59 yaş aralığında %4,3 kadın ve %7,8 erkek, 60 ve üzeri %2,6 kadın ve %5,2 erkek bulunmaktadır.

Tablo 2. Anket Yapılan Bireylerin Cinsiyetleri Ve Yaş Aralıkları

Yaş	Kadın	Yüzde	Erkek	Yüzde	Toplam
18-23	2	1,7	1	0,8	3
24-29	13	11,3	14	12,2	27
30-35	22	19,1	22	19,1	44
36-41	26	22,6	32	27,9	58
42-47	24	20,9	19	16,5	43
48-53	20	17,5	12	10,5	32
54-59	5	4,3	9	7,8	14
60 ve üzeri	3	2,6	6	5,2	9
Toplam	115	100,0	115	100,0	230

Tablo 3’de anket yapılan 230 kişinin medeni durumu hakkında bilgi verilmektedir. Ankete katılan 230 kişiden %90,4 oranında evli, %5,7 oranında bekâr, %3,0 oranında dul ve %0,9 oranında evli ama ayrı yaşan hane halkından oluşmaktadır. Tablo 4’de tüketim çalışmalarında annenin statüsü ve eğitimi önemli bir faktör olarak görülmektedir. Anne ailede gıda tüketiminde genelde karar verici kişi olarak rol oynamaktadır. 230 denekten 115’i kadın, 115’i erkek bireylere ailelerinin ev dışı gıda tüketimi ile ilgili sorular sorulmuştur. Ankette katılan 115 kadından %6,9’luk oranda okuryazar, %26’lık oranda ilkökul-ortaokul mezunu olduğu, büyük bir bölümünün %30,4’lük oranla lise, %11,3’lük oranda yüksekokul, %25,2’lik oranda üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Annelerin eğitim durumları ve iş hayatında çalışmaları ailelerin ev dışı gıda tüketimine etkisi bulunmaktadır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde de bahsedildiği üzere annenin eğitim durumuna bağlı olarak çalışma hayatında aktif rol oynaması ailelerin ev dışı gıda tüketimi arasın da pozitif bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 3. Görüşülen Ailelerin Medeni Durumu

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Evli	208	90,4	90,4
Bekâr	13	5,7	96,1
Dul	7	3,0	99,1
Evli Ama Ayrı Yaşıyor	2	0,9	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 4. Anne Eğitim Durumu

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Okur-Yazar	8	6,9	6,9
İlkokul-Ortaokul	30	26	32,9
Lise	35	30,4	63,3
Yüksekokul	13	11,3	74,6
Üniversite	29	25,2	100,0
Toplam	115	100,0	

Tablo 5. Babanın Eğitim Durumu

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Okur-Yazar	4	3,4	3,4
İlkokul-Ortaokul	27	23,4	26,9
Lise	33	28,6	55,7
Yüksekokul	27	23,4	79,1
Üniversite	24	20,8	100,0
Toplam	115	100,0	

Tablo 5’de 230 denekten 115’i kadın, 115’i erkek bireylere ailelerinin ev dışı gıda tüketimi ile ilgili sorular sorulmuştur. 115 erkekten okuryazar oranının %3,4, ilkokul-ortaokul mezunu oranının %23,4, %28,6 ile büyük bir bölümünün lise eğitimi almış olduğu görülmektedir. %23,4’lük oranda yüksekokul, %20,8’lik oranda üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Babalarının eğitim durumları ile gelir düzeyleri arasında ilişkinin olduğu ilerleyen bölümlerinde bahsedildiği üzerine, ailelerin gelirlerinin yüksek olması ev dışı gıda tüketimini etkilemektedir.

Tablo 6’da hane halkı reisinin fiilen çalıştığı işlerin genel dağılımına göz attığımızda; %26,5 ile memur oranı diğer hane halkı bireylerinin fiilen çalıştığı işlerin oranına göre daha fazladır. Özel sektörün oranı %22,6 ile ikinci sırayı almaktadır. Hane halkının %13,5lik dilimine göz attığımızda serbest meslekte çalışanlar bu dilimde yer almaktadır. Hane halkı reislerinin %10,9’luk kısmı emekli, %10,4’lük kısmı ise işçi olarak çalışmaktadır. %8,3’ü, Tüccar ve işadamı, %3,5 tarım ve hayvancılık sektöründe

çalışmaktadırlar. Diğer sektörlerde çalışanların oranı %1,7 oranındadır.

Tablo 6. Babanın Statüsü

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Hane halkında BabaBulunmayan	6	2,6	2,6
İşçi	24	10,4	13,0
Serbest Meslek	31	13,5	26,5
Tüccar-İş Adamı	19	8,3	34,8
Tarım - Hayvancılık	8	3,5	38,3
Memur	61	26,5	64,8
Özel Sektör	52	22,6	87,4
Diğer	4	1,7	89,1
Emekli	25	10,9	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 7. Annenin Statüsü

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Hane Halkında Anne Bulunmayan	15	6,5	6,5
İşçi	27	11,7	18,3
Serbest Meslek	8	3,5	21,7
Tarım - Hayvancılık	4	1,7	23,5
Ev Hanımı	94	40,9	64,3
Memur	36	15,7	80,0
İşsiz	5	2,2	82,2
Özel Sektör	34	14,8	97,0
Diğer	6	2,6	99,6
Emekli	1	0,4	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 7’de hane halkı annenin çalıştığı işlerin genel dağılımına göz attığımızda; % 40,9 ile ev hanımı, %15,7 oranı ile memur, %14,8 oranı ile özel sektörde çalışan annelerin fiilen çalıştığı işlerin oranına göre daha fazladır. İşçi oranı %11,7 oranında, serbest meslekte olan anne oranı %3,5 oranda olduğu görülmektedir. Ailelerden annelerin %2,6 oranda diğer meslekte, %2,2’lik oranda işsiz oldukları görülmektedir. Anneler %1,7’lik

oranda tarım ve hayvancılık ve %0,4'lük oranda emekli oldukları görülmektedir. Nazilli ilçesinde yapılmış olan bu ankette kadınların erkeklere oranla iş hayatında yerinin az olduğu görülmektedir. Tablo 8'de ailenin bağlı olduğu sosyal güvenlik kurumu %48,7 ile SGK kadrolu olarak en yüksek orandır. Bağ kurluların oranı %27,0 ile ikinci sırada yer almaktadır. %13,0'lik oranda SGK sözleşmeli, %5,7 emekli sandığı kadrolu,%3,9 ile bağlı olmayanları, en az %1,7'lik oranda özel sandık oluşturmaktadır.

Tablo 8.Ailenin Bağlı Olduğu Sosyal Güvenlik Kurumu

	Frekans	Yüzde %	Toplamalı Yüzde %
SGK - Kadrolu	112	48,7	48,7
SGK-Sözleşmeli	30	13,0	61,7
Emekli Sandığı Kadrolu	13	5,7	67,4
Bağ kur	62	27,0	94,3
Özel Banka Sigortası	4	1,7	96,0
Bağımsızlar	9	3,9	100,0
Toplam	230	100,0	

AileninTaşınmaz Mal Varlıkları

Tablo 9'da 230 ailenin % 46,5'lik oranda evinin bulunmamakta olup, %53,5'lik oranda ev sahipliği söz konusudur. Ailelerin kirada oturması ev dışı gıda tüketimini negatif yönde etkilemektedir. Bunu nedeni ailelerin gelirlerinden kira harcamalar için pay ayırmalarıdır. 230 denekten 123'ü ev sahibidir; barınma sorununun giderilmiş olması, geçinebilme potansiyelini güçlendirmektedir.

Tablo 9.Hane Halkının Ev Sahipliği

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Evi Var	123	53,5	53,5
Evi Yok	107	46,5	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 10’da 230 ailenin %36,5’inin arabalarının olmadığını, %63,5’lik oranda arabalarının olduğunu göstermektedir. Tablo 11’de 230 ailenin yalnızca %9,1’lik oranda yazlığa sahip olması gelir düzeyiyle alakası bulunmaktadır. %90,9 ailelerin yazlığı bulunmamaktadır.

Tablo 10.Hane Halkının Araba Sahipliği

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Araba Var	146	63,5	63,5
Araba Yok	84	36,5	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 11.Hane Halkının Yazlık Ev Sahipliği

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Yazlık Ev Var	21	9,1	9,1
Yazlık Ev Yok	209	90,9	100,0
Toplam	230	100,0	

Ailelerin Ekonomik Durumları

Tablo 11’de görüldüğü gibi aylık geliri 501- 1000 TL arasında olan hane halkı oranı % 6,1’dir. Aylık geliri 1001- 1500 TL arasında bulunan hane halkı oranı %15,7’dir. %14,3’lük dilimde 1501-2000 TL gelir aralığında olan hane halkı, %20,4’lük dilimde 2001-2501 TL aylık gelire sahip olan hane halkı, %10,0’lük dilimde 2501-3000 TL gelir aralığında olan hane halkı, %9,1’lik dilimde 3001-3501 TL aylık gelire sahip olan hane halkı, %6,1’lik dilimde 3501-4000 TL gelir aralığında olan hane halkı, %18,3’lük dilimde 4000 TL ve üzeri aylık gelire sahip olan hane halkı bulunmaktadır. 7500 TL ve üzeri aylık gelire sahip hane halkı reisi oranları % 0,4’dür. Anket ayı içinde hane halkına giren aylık geliri incelememizin ev dışı gıda tüketiminin incelenmesi açısından da önemlidir. Çünkü hane halkının geliri aile içindeki ev dışı gıda tüketimini dikkate olarak etkilemektedir.

Tablo 12.Hanenin Aylık Geliri

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
501-1000	14	6,1	6,1
1001-1500	36	15,7	21,7
1501-2000	33	14,3	36,1
2001-2500	47	20,4	56,5
2501-3000	23	10,0	66,5
3001-3500	21	9,1	75,7
3501-4000	14	6,1	81,7
4000üzeri	42	18,3	100,0
Toplam	230	100,0	

Ailelerin Gıda Alışverişlerindeki Genel Tutumu

Tablo 13’de ailelerin gıda alışverişlerini %44,3’lük oranda anne ve baba birlikte, %29,6’lık oranda baba, %23’lük oranda anne ve %3’lük oranda yetişkin çocuklar yapmaktadır. Buradan çıkan sonuçta gıda alışverişlerini %97,0’lik oranda ebeveynlerin yaptığı görülmektedir. Bu çalışmada ev dışı gıda tüketimi, aile bireylerinin, ev dışında (restoran, kebabçı, fastfood ve pizzacı, kafeterya, kantin vb. yerlerde) hazırlanmış gıda maddelerini tüketmesi olarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte sözü geçen mekânlarda hazırlanmış(hazır yemek alıp evde yemek) olan yiyeceklerin, herhangi bir işleme tabi tutulmadan evde tüketilmesi de ev dışı gıda tüketimi olarak kabul edilmiştir. Çalışmada anket yapılan ailelere *“ev dışında gıda tüketme alışkanlığınız var mı?”* diye sorulmuş, bu soruya evet yanıtını veren aileler *“tüketen aileler”* olarak kabul edilmiştir.

Tablo 13.Ailenizde Gıda Alışverişlerinizi Genellikle Kim Yapıyor

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Anne	53	23,0	23,0
Baba	68	29,6	52,6
Yetişkin Çocuklar	7	3,0	55,7
Anne - Baba	102	44,3	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 14’de anket yapılan 230 ailenin 193’ü ev dışında gıda tüketirken, 37’si ev dışında gıda tüketmediğini belirtmiştir. Buna göre hanelerin %83,9’u ev dışında gıda tüketmektedirler.

Tablo 14.Ev Dışında Yemek Yiyor musunuz?

	Frekans	%	Toplamla Yüzde %
Evet	193	83,9	83,9
Hayır	37	16,1	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 15’de 230 aileden ev dışı gıda tüketimi yapan 197 aileye kişi başı ortalama ev dışı yediğiniz yemek için ne kadar ücret ödendiği sorulmuştur. Kişi başına en çok %29,6’lık oranla 12-17 TL, % 26,1’lik oranla 6-11 TL ,%17,8’lik oranla 18-23 TL, % 6,1’lik oranda 0-5 TL, %3’lük oranda 24-29 TL ve %1,3’lük oranda 30-35 ücret ödendiği görülmektedir.

Tablo 15.Ortalama Ev Dışında Öğün İçin Kişi Başı Ödediğiniz Ücret

	Frekans	%	Toplamla Yüzde %
Ev Dışı Gıda Tüketimi Yapmayan	37	16,1	16,1
0-5	14	6,1	22,2
6-11	60	26,1	48,3
12-17	68	29,6	77,8
18-23	41	17,8	95,7
24-29	7	3,0	98,7
30-35	3	1,3	100,0
Toplam	230	100,0	

230 aileye ankette günde kaç öğün yemek yenildiği sorulmuştur. 230 aileden en fazla %76,2’lik oranda günde 3 öğün, %21,7’lik oranda günde 2 öğün, %1,7’lik oranda günde 4 öğün ve %0,4’lük oranla günde 1 öğün yemek tüketimi yapıldığı görülmektedir. Ayrıca 230 hane halkından 193 kişinin ev

dışı gıda tüketiminde en çok hangi öğünde ev dışı gıda tüketimi yapıldığı sorulmuştur. Ev dışı gıda tüketimin yapan 193 kişiden %76,7'lik oranda akşam, %17,1'lik oranda öğlen, %3,1'lik oranlar da ise sabah ve gece öğünlerini dışarıda ev dışı gıda tüketiminde bulunmaktadır.

Tablo 16.Ev Dışı Gıda Tüketimini Etkileyen Kişi Kimdir

	Frekans	%	ToplamalıYüzde %
Anne	24	12,4	12,4
Baba	39	20,3	32,7
Çocuk	40	20,7	53,4
Anne - Baba	86	44,5	97,9
Diğer	4	2,1	100,0
Toplam	193	100,0	

Tablo 16'da 230 hane halkının 193 ev dışı gıda tüketimi yapan hane halkına ev dışı gıda tüketimi konusunda kimin karar verdiği sorulmuştur. Ev dışı gıda tüketimine en çok %44,5'lik oranla anne ve babanın istemesiyle, %20,7'lik oranla çocukların karar vermesiyle, %20,3'lük oranla babanın karar vermesiyle ev dışı gıda tüketimi yapıldığı görülmektedir. %12,4'lik oranla annenin karar vermesiyle ve %2,1'lik oranda ev dışı gıda tüketiminde diğer faktörün etkili olduğu görülmektedir. Buradan çıkarabileceğimiz sonuca göre anne ve babanın ev dışı gıda tüketime olan taleplerin daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 17.Ev Dışı Gıda Tüketimini Hangi Sıklıkla Yapmaktasınız

	Frekans	%	ToplamalıYüzde %
Haftada En Az 1 Defa	80	41,5	41,5
15 Günde En Az 1 Defa	68	35,3	76,8
Ayda En Az 1 Defa	45	23,2	100,0
Toplam	193	100,0	

Tablo 17'de 230 hane halkının 193'inin ev dışı gıda tüketimi yapan aileler ev dışında gıda tüketiminin hangi sıklıkla yapıldığı sorulmuştur. Aileler en

fazla %41,5'lik oranda haftada en az bir kere, % 35,3'lük oranla on beş günde en az bir kere, %23,2'lik oranda ayda en az bir kere ev dışı gıda tüketimi yapmaktadırlar.

Ailelerin Gıda Ve Ev Dışı Gıda Harcamaları

Tablo 18'de anket yapılan 230 kişi ye hane halkının aylık gıda harcamaları sorulmuştur. Hane halkının %3,0'ü aylık 101-200 TL arası, %23,0'ü aylık 201-300 TL arası, %27,4'ü 301-400 TL arası, %33,0'ı aylık 401-500 TL arası, %10,4'ü aylık 501-600 TL arası, %1,3'ü aylık 601-700 TL arası, %0,9'u aylık 701-800 TL ve 801 TL üzeri harcama yapmaktadır.

Tablo 18.Ailelerin Aylık Gıda Harcamaları Tutarı

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
101-200	7	3,0	3,0
201-300	53	23,0	26,1
301-400	63	27,4	53,5
401-500	76	33,0	86,5
501-600	24	10,4	97,0
601-700	3	1,3	98,3
701-800	2	0,9	99,1
801üzeri	2	0,9	100,0
Toplam	230	100,0	

Tablo 19'da ev dışı gıda tüketimi yapan 193 hane halkına aylık ev dışı gıda tüketimine aylık gıda tüketiminden ayrı olarak ne kadar ücret ödedikleri sorulmuştur. Hane halkının %6,2'si aylık 0-50 TL arası, %15,0'ı aylık 51-100 TL arası, %22,8'i aylık 101-150 TL arası, %27,5'i aylık 151-200 TL arası, %17,6'sı aylık 201-250 TL arası, %5,2'si aylık 251-300 TL arası, %4,2'si aylık 3001-350 TL arası, %1,0'i aylık 351-400 TL arası, %0,5'i aylık 401 TL üzeri aylık ev dışı gıda harcamaları yapmaktadırlar.

Tablo 19. Ailelerin Aylık Ev Dışı Gıda Harcamaları Tutarı

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
0-50	12	6,2	6,2
51-100	29	15,0	21,2
101-150	44	22,8	44,0
151-200	53	27,5	71,5
201-250	34	17,6	89,1
251-300	10	5,2	94,3
301-350	8	4,2	98,5
351-400	2	1,0	99,5
401üzeri	1	0,5	100,0
Toplam	193	100,0	

Tablo 20’de ailelerin gelirleri ve ailenin aylık ev dışı gıda harcamaları incelendiğinde aylık en fazla 150-200 TL arası harcama yapanların fazla olduğu görülmektedir. . Ankete katılan ailelerin gelirleri artıka ev dışı gıda tüketimi için ayırdıkları bütçenin artığı gözlenmiştir. Tablo 21’de ailelerin gelirleri ve aylık gıda harcamalarına ayırdıkları miktar incelenmiştir. Aileler en fazla 401-500 TL arası aylık gıda harcamaları yaptığı görülmektedir. Ailelerin gelirleriyle gıda harcamaları incelendiğinde gelire bağı artış gözlenmektedir.

Tablo 20. Aylık Gelir Ve Aylık Ev Dışı Gıda Harcamaları

Aylık Gelir	0	0-	51-	101-	151-	201-	251-	301-	351-	401	Toplam
		50	100	150	200	250	300	350	400	üzeri	
501-1000	2	6	3	1	2	0	0	0	0	0	14
1001-1500	12	5	13	4	2	0	0	0	0	0	36
1501-2000	12	1	7	7	3	3	0	0	0	0	33
2001-2500	4	0	4	18	16	3	2	0	0	0	47
2501-3000	2	0	1	5	8	4	0	1	2	0	23
3001-3500	3	0	1	7	7	3	0	0	0	0	21
3501-4000	0	0	0	1	7	6	0	0	0	0	14
4000 üzeri	2	0	0	1	8	15	8	7	0	1	42
Toplam	37	12	29	44	53	34	10	8	2	1	230

Tablo 21. Aylık Gelir Ve Aylık Gıda Harcamaları

Aylık Gelir	101-	201-	301-	401-	501-	601-	701-	801	Toplam
	200	300	400	500	600	700	800	üzeri	
501-1000	4	8	0	2	0	0	0	0	14
1001-1500	1	19	14	2	0	0	0	0	36
1501-2000	2	9	13	9	0	0	0	0	33
2001-2500	0	13	14	19	1	0	0	0	47
2501-3000	0	2	7	11	3	0	0	0	23
3001-3500	0	1	7	9	4	0	0	0	21
3501-4000	0	0	2	8	3	1	0	0	14
4000üzeri	0	1	6	16	13	2	2	2	42
Toplam	7	53	63	76	24	3	2	2	230

Tablo 22. Ev Dışında Yemek Yemeyi Tercih Etmeme Nedenleri

	Frekans	%	Toplamalı Yüzde %
Fiyatların Yüksek Olması	5	13,5	13,5
Alışkanlığı Olmayanlar	8	21,6	35,1
Sağlıklı Ve Hijyenik Olduğu Konusunda Şüphelerim Var	9	24,4	59,5
Ortamı Beğenmiyorum	3	8,1	67,6
Self Servisten Hoşlanmıyorum	1	2,7	70,3
Ürün Çeşidi Sınırlı	2	5,4	75,7
Uzun Süre Oturma İmkânı Yok	5	13,5	89,2
Hizmeti Yetersiz Buluyorum	3	8,1	87,3
Bu Tür Kuruluşların İmajın Kötü Buluyorum	1	2,7	100,0
Toplam	37	100,0	

Ev dışında gıda tüketmeyen hane halkına bunun nedeni sorulmuş, 10 adet neden sıralanmış ve alınan cevaplar Tablo 22’de verilmiştir. Buna göre, 37 cevabın %24,4’ü ilk sırada sağlık ve hijyenik olduğu konusunda şüphelerinin olduğu, %21,6’sı böyle bir alışkanlığının olmadığı yönünde ikinci sırayı almaktadır. Belirtilen nedenler arasında %13,5 oranlarında uzun süre oturma

imkânı yok ve fiyatların yüksek olması hane halkını ev dışı gıda tüketmeme nedenleridir. Ortamı beğenmeme, hizmeti yetersiz buluyorum %8,1'lik diğer önemli nedenler arasındadır. Ev dışı gıda tüketmeme nedenlerinden ürün çeşidinin sınırlı olmasının oranı %5,4 tür. Tabloda yer alan self servisten hoşlanmayanların, bu tür kuruluşların imajın kötü buluyorum %2,7 oranla ailelerin ev dışı gıda tüketimine tercih etmeme nedeni olarak bulunmaktadır.

Ev Dışı Gıda Tüketme Nedenleri

Ev dışı gıda tüketimi yapan 193 aileye ev dışı gıda tüketimine etki eden 14 faktör sorulmuş ve ailelerden 14 faktörde ev dışı gıda tüketimini etkileri incelenmiştir. Ev dışı gıda tüketimi yapan 193 ailenin %80,8'si hazırlamak için çaba sarf etmedikleri için ev dışı gıda tüketimi yapmalarına etken olarak görmüşlerdir. %50,8'i ev dışındaki gıdaların lezzetli olduklarını düşündükleri için ev dışı gıda tüketimi yapmalarına etken olarak görmüşlerdir. %46,2'si ev dışı gıda tüketimi yapmalarında zaman tasarrufunun etkili olduğu görülmektedir. %12'sinin ev dışı gıda tüketimi yapmalarında yiyeceklerin ekonomik olmasının etkili olduğu görülmektedir. %32,1'inin ev dışı gıda tüketimi yapmalarında alışkanlıklarının etkili olduğu görülmektedir. %8,2'lik oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında reklamların etkili olduğu görülmektedir. %11,3'lük oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında ev dışı gıda ürünlerinin sağlıklı ve hijyenik olduğu bilmeleri etkili olduğu görülmektedir. %88,7'lik oranla ailelerin ev dışı gıda tüketiminde ev dışı gıda ürünlerinin sağlıklı ve hijyenik olup olmadığı konusunda şüphelerinin olduğu görülmektedir. %57,6'lık oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında ev dışı gıda ürünlerinin çeşitli olmasının etkili olduğu görülmektedir. %42,4'lük oranla ailelerin ev dışı gıda tüketiminde ev dışı gıda ürünlerinin çeşitli olması etkili olmadığı görülmektedir.

Ev dışı gıda tüketimi yapan 193 ailenin %19,7'lik oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında annelerin çalıştığı için yemek yapmaya zaman ayıramamalarının etkili olduğu görülmektedir. %80,3'lük oranla ailelerin ev dışı gıda tüketiminde annelerin çalıştığı için yemek yapmaya zaman ayıramamasının etkili olmadığı görülmektedir. Ailenin %30,0'lük oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında çevrenin yemek yenilen mekânı tavsiye etmesinin etkili olduğu görülmektedir. %80,0'lik oranla çevrenin yemek yenilen mekânı tavsiye etmesinin ailelerin ev dışı gıda etkili olmadığı görülmektedir. %21,8'lik oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında annelerin yemek pişirmeyi sevmemesinin etkili olduğu görülmektedir. %78,2'lik oranla ise annelerin yemek pişirmeyi sevmemesinin ailelerin ev dışı gıda etkili olmadığı görülmektedir. %19,7'lik oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında yemek yemek için gittikleri yerlerin her zaman aynı kalitede yemek çıkartmalarının etkili olduğu görülmektedir. %80,3'lük

oranla ise ev dışı gıda tüketimi yapmalarında yemek yemek için gittikleri yerlerin her zaman aynı kalitede yemek çıkartmalarının etkili olmadığı görülmektedir. %33,2'lik oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında çocukların ev dışı gıda ürünlerini tüketmek istemelerinin etkili olduğu görülmektedir. %66,8'lik oranla ise ev dışı gıda tüketimi yapmalarında çocukların ev dışı gıda ürünlerini tüketmek istemelerinin ailelerin ev dışı gıda tüketiminde etkili olmadığı görülmektedir. %4,2'lik oranla ev dışı gıda tüketimi yapmalarında yiyeceklerin besin değerinin etkili olduğu görülmektedir. %95,2'lik oranla ise yiyeceklerin besin değerinin ailelerin ev dışı gıda etkili olmadığı görülmektedir.

Ev Dışı Gıda Tüketimini Etkileyen Faktörler

Gıda tüketimi çalışmalarında gelir, önemli bir belirleyici olarak görülmektedir. Hanelerin gelir düzeyi arttıkça ev dışı gıda talebi artmaktadır. Tabloda görüldüğü gelir aralığı 501-1000 TL olan 14 haneden 12 hane, 1001-1500 aylık geliri olan 36 haneden 24 kişi, 1501-2000 TL aylık geliri olan 33 haneden 21 hane, 2001-2500 TL aylık geliri olan 47 haneden 43 hane, 2501-3000 TL aylık geliri olan 23 haneden 21 hane, 3001-3500 TL aylık geliri olan 21 haneden 18 hane, 3501-4000 TL aylık geliri olan 14 haneden 14 hane, 4001 TL üzeri aylık geliri olan 42 haneden 40 kişi ev dışı gıda tüketiminde bulunmaktadır.

Tablo 23. Aylık Gelir ve Ev Dışında Yemek Yeme Durumu

Aylık Gelir	Evet	Hayır	Toplam
501-1000	12	2	14
1001-1500	24	12	36
1501-2000	21	12	33
2001-2500	43	4	47
2501-3000	21	2	23
3001-3500	18	3	21
3501-4000	14	0	14
4001 üzeri	40	2	42
Toplam	193	37	230

Ev dışı gıda tüketiminde önemli belirleyicilerden biride annenin statüsüdür. Tabloda çalışan annelerin %91,9 ev dışı gıda tüketiminde bulunurken, çalışmayan annelerin %72,3'ü ev dışı gıda tüketiminde bulunmaktadır. Annenin ev dışında gelir getiren bir işte çalışması aile gelirine katkı sağlamakta, ailenin harcamalarına da katkı sağlamaktadır. Çalışan annelerin zaman olarak önemli kayıpları olduğu için hazır gıdalar ve ev dışı gıda tüketimleri artmaktadır.

Tablo 24.Ev Dışı Gıda Tüketimi Ve Annenin Statüsü

Tüketim Durumu	Çalışıyor	Yüzde	Çalışmıyor	Yüzde	Toplam
Tüketenler	125	91,9	68	72,3	193
Tüketmeyenler	11	9,1	26	27,7	37
Toplam	136	100,0	94	100,0	230

Annenin eğitim ile ev dışı gıda tüketimi arasında önemli bir ilişki bulunmaktadır. Annenin eğitim düzeyi artıkça ev dışı gıda tüketime olan eğilim artmaktadır. Bunun yanında eğitim durumuna bağlı olarak yüksek eğitime sahip anneler dengeli beslenme uygun olmadığını ve sağlık açısından güvenli olmadığı düşüncesi ile ev dışı gıda tüketimine uzak durmaktadırlar. Tabloda da görüldüğü gibi kadınlarda en fazla ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan %62,5 oranında okuryazar annelerin olduğu görülmektedir. Ev dışı gıda tüketiminde anne ve baba birlikte karar verdikleri için babanın da eğitimi ev dışı gıda tüketiminde etkili olmaktadır. Tabloda da görüldüğü gibi babalarda da en fazla ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan %25 oranında okuryazar olduğu görülmektedir.

Tablo 25.Ev Dışı Gıda Tüketimi ve Anne/Babanın Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Anne			Baba		
	Tüketen	Tüketmeyen	Toplam	Tüketen	Tüketmeyen	Toplam
Okur-Yazar	3	5	8	3	1	4
İlkokul	16	14	30	23	4	27
Lise	31	4	35	30	3	33
Yüksekokul	10	3	13	27	0	27
Üniversite	27	2	29	23	1	24
Toplam	87	28	115	106	9	115

Tablo 26’da hanelerin medeni duruma bağlı ev dışı gıda tüketimi incelendiğinde evlilerin %83,1’i, bekârların %92,3’ü, dulların %85,7’si, evli ama ayrı yaşayan ailelerin %100’ü ev dışı gıda tüketmektedir.

Tablo 26.Ev Dışı Gıda Tüketimi ve Ailenin Medeni Durumu

MedeniDurum	Tüketenler	%	Tüketmeyenler	%	Toplam
Evli	173	83,1	35	16,9	100,0
Bekâr	12	92,3	1	7,7	100,0
Dul	6	85,7	1	14,3	100,0
Evli ama Ayrı Yaşiyor	2	100,0	0	0	100,0
Toplam	193	83,9	37	16,1	100,0

Tablo 27.Ev Dışı Gıda Tüketimi ve Ailelerin Taşınır veTaşınmaz Mal Varlıkları

Mallar	Tüketenlerde	Yüzde	Tüketmeyenlerde	Yüzde
Mülk Ev	96	49,7	27	72,9
Araba	129	66,8	17	45,9
Dondurucu	60	31,0	14	37,8
Mikro Dalga	78	40,3	17	45,9
Bilgisayar	150	76,1	24	64,8
Yayla Evi	12	6,2	0	0,0
Deniz Evi	20	21,3	1	2,7
DVD	56	29,0	3	8,1

Anket yapılan ailelerde bazı mallara sahip olan ailelerin ev dışı gıda tüketimleri incelenmiştir. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %49,7’si mülk eve sahipken, ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan 37 aileden %72,9’u mülk eve sahiptir. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %66,8’i arabaya sahipken, ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan 37 aileden %45,9’u arabaya sahiptir. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %31,0’i dondurucuya sahipken, ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan 37 aileden %37,8’i dondurucuya sahiptir. Ev dışı gıda

tüketiminde bulunan 193 aileden %40,3'ü mikrodalga fırına sahipken, ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan 37 aileden %45,9'u mikrodalga fırına sahiptir. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %76,1'i bilgisayara sahipken, ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan 37 aileden %64,8'i bilgisayara sahiptir. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %6,2'si yayla evine sahipken, tüketmeyen ailelerde yayla evi bulunmamaktadır. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %21,3'ü deniz evine sahipken, tüketmeyen 37 aileden %2,7'si deniz evine sahiptir. Ev dışı gıda tüketiminde bulunan 193 aileden %29,0'da DVD ye sahipken, tüketmeyen 37 aileden %8,1'i DVD ye sahiptirler. Ankette yapılan bazı mallar arasında deniz evi ve yayla evine sahip olan ailelerin ev dışı gıda tüketenlerin ev dışı gıda tüketmeyenlere oranla bu mallara sahip olma düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Nazilli'de Ev Dışı Gıda Tüketimini Etkileyen Faktörlerin İlişkisinin Güçlü/Zayıf Analizi

➤ Güçlü Yönleri:

- Zaman tasarrufu sağlaması
- Yemek hazırlamak için emek harcanılmaması
- Ev ortamında hazırlanması zor gıdaların temin edilmesi
- Annelerin eğitim düzeyi arttıkça ev dışı gıda talebinin artması
- Ailelerin gıda tüketiminde bilinçlenmesi
- Çalışan annelerin iş yoğunluğuna ev dışı gıda tüketimin alternatif olması
- Yemek pişirmeyi sevmeyen kişiler için kolaylık sağlaması
- Ailelerin sosyalleşmesi

Zayıf Yönleri:

- Ev dışı gıda tüketimin evde gıda tüketimine oranla daha pahalı olması
- Ev dışı gıda tüketiminin kişinin sağlığını olumsuz etkilemesi
- Ev dışı gıda tüketiminin hijyenik olmaması
- Ev dışı gıda tüketimi yapılan ortamın beğenilmemesi
- Ev dışı gıda tüketimi yapılan mekânların beğenilmemesi

Sonuçlar

Bu çalışmada, Aydın ilinin Nazilli ilçesinde kentsel alanda hanelerin ev dışı gıda tüketimlerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla 230 hane halkından anket yoluyla elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Elde edilen bu veriler SPSS programıyla analiz edilerek, ailelerin ev dışında gıda tüketip tüketmedikleri, tüketim sıklıkları ve zamanları, tüketim yeri ve ev dışında gıda tüketimi kararında etkili olan birey ve ev dışı gıda tüketiminde tercih edilen mekânın sahip olduğu özellikler incelenmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, Nazilli ilçesinin hane halkı genişliğinin en fazla %59,1 oranında 3-4 kişi olduğu saptanmıştır. Ankete katılan 230 kişinin medeni durumu en fazla %90,4 oranın evli kişilerden oluşmaktadır.

Engel Kanununa göre gelir düzeyindeki artış gıda harcamalarına ayrılan payın azalmasına neden olurken gelir düzeyinde meydana gelen artış sonucu kişiler yemek başına ödenen para miktarını artırarak ev dışı gıda tüketimini artırır.

Üzerinde çalışılan 230 hanenin %83,9'u ev dışı gıda tüketiminde bulunmakta ve hane halkı ev dışı gıda tüketimini %76,7 oranın da akşam yemeklerin de ev dışı gıda tüketiminde bulunduğu saptanmıştır.

Ankete katılan ailelerin %59,5'i dışarıda yemek yemenin evde yemek yapmaya göre daha masraflı olduğu, ev dışı gıda tüketim alışkanlığının olmadığı ve sağlık ve hijyen konusunda şüpheleri olduğu için ev dışı gıda tüketiminde bulunmadıkları saptanmıştır.

Ev dışı gıda tüketimi yapan 193 aileye ev dışı gıda tüketimine etki eden faktör tek tek sorulmuş ve bu faktörlerin ev dışı gıda tüketimini etkileri incelenmiştir. Ev dışı gıda tüketiminin yapılmasında annenin çalışıyor olması %19,7'lik oranda etkili olduğu saptanmıştır. Çocukların istemesi %33,2'lik, hazırlamak için caba sarf etmenin %80,8'si ev dışı gıda tüketiminde etkili bulduklarına saptanmıştır. Ev dışı gıda tüketimi yapan 193 aile yemeklerin lezzetli olması %50,8'i, zaman tasarrufu %46,2'si, alışkanlık %32,1'inin, ev dışı gıda tüketimin çeşitli olması %57,6'lık, yemek pişirmeyi sevmemek %21,8'lik, ev dışı gıda tüketiminin her zaman aynı

kalitede olmasının etkisi %19,7 etkili olduğu tespit edilmiştir.

Anne ve babanın eğitim düzeyi de ev dışı gıda tüketimi tercihini etkilemekte olup hem annenin hem de babanın eğitim düzeyi yükseldikçe ev dışı gıda tüketimi yapan hane sayısı artış göstermektedir. Ailelerin ev dışında gıda tüketim sıklıkları %41,5 oranda en fazla haftada en az 1defa olarak saptanmıştır.

Nazilli ilçesinde ev dış gıda tüketiminde tercih edilen mekânların birinci sırada en fazla %34,2 oranında fastfood ve pizzacılar tercih edilmektedir.

Ev dışı gıda tüketiminde yer tercihini belirleyen faktörlerin analizi, ailelerin tüketip tüketmeme durumuna göre iki farklı gruba ayrılarak incelenmiştir. Analiz sadece ev dışında gıda tüketiminde bulunan aileler için yapılmıştır, nedeni ise anketin amacının ev dışı gıda tüketimine etki eden faktörleri açıklamak olmasından dolayı ankete katılan hane halklarından ev dışında gıda tüketiminde bulunmayan ailelerin anketleri ev dışı gıda tüketim nedenlerinde kullanılmamıştır.

Analizi sonuçlarına bakıldığında 4 ana faktörün hane halklarını tüketimine etkileri incelenmiştir. Ailenin geliri, anne ve babanın statüsü ve geliri, ailenin medeni durumu ve ailenin taşınır ve taşınmaz mal varlığın tüketim üzerinde etkisi incelenmiştir. Hanelerin medeni duruma bağlı ev dışı gıda tüketimi incelendiğinde evlilerin %83,1'i, bekârların %92,3'ü, dulların %85,7'si, evli ama ayrı yaşayan ailelerin %100'ü ev dışı gıda tüketmektedir. En fazla ev dışı gıda tüketiminde bulunmayan %62,5 oranında okuryazar annelerin olduğu görülmektedir.

Ev dışı gıda tüketimi tüketiciye bazı sağlık riskleri yarattığı gibi avantajda sağlamaktadır. Ev dışı gıda tüketimin en önemli avantajı zaman tasarrufudur. Dünya Sağlık Örgütü (WTO) başta olmak üzere, birçok sağlık örgütü ev dışı gıda tüketiminde bulunan tüketiciyi bilinçlendirmek amacıyla çalışmalarda bulunmaktadır.

Tüketiciye yaşamsal olarak kolaylık sağlayan ev dışı gıda tüketimim kamu sağlığını tehlike altına atılmayacak düzenlemeler ve denetlemeler yapılmalıdır. Bu düzenlemelerin en temel önlemi ise tüketicilerin ev dışı gıda tüketimi konusunda bilinçlendirilmesine yönelik eğitimlerin ve kamu stoklarının düzenlenmesidir. Ayrıca ev dışı gıda tüketimi yapılan işyerlerinin

kurulması ve işletilmesi Türk Gıda Mevzuatı ve Türk Gıda Kodeksine uyumluluğu yetkililer tarafından denetlenmelidir.

Günümüz koşullarında birçok aile de ebeveynlerin çalışıyor olması tüketim alışkanlıkların değişmesi sonucunda ev dışı gıda tüketime olan talebi artırmıştır.

Ailede ki bireylerin gelir düzeyinin artması ve zamanının kısıtlı olması hazır gıda tüketimini artırmıştır. Tüketim alışkanlıklarının değişmesi, ailelerin hazır gıdalardan çok ev dışı gıda tüketimi ne yönelmeleri için ailelerin tüketim davranışlarını değiştirmeleri gerekmektedir. Ailelerin tüketim davranışlarını olumlu olarak değiştirmeleri diğer ailelere de örnek teşkil edecektir. Toplumumuzda tüketim davranışlarının değişmesi Aile Kültürünün değişmesinin bir sonucudur. Aile olgusu geçmişte yemeklerde bir araya gelerek aile birliğinin korunması yönüyle günümüz toplumunda aile fertleri çeşitli zamanlarda ve çeşitli mekânlarda ev dışında gıda tüketimi yapmaktadır.

Ev dışı gıda tüketiminde bulunulması kişilerin sosyal ortam ihtiyacını gidermesi toplum olarak ev dışı gıda tüketimine bağımlı hale getirmektedir. Bu nedenle tüketicilerin ev dışı gıda tüketimiyle ev ortamında hazırlanan gıda tüketim oranının dengede tutabilmeleri oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Akbay, C. 2005 “*Kahramanmaraş'ta Hane Halklarının Gıda Tüketim Talebi Ekonometrik Analizi*”, KSÜ Fen ve Mühendislik Fakültesi, Yıl. 8, Sayı. 1, s. 114
- Akbay, C. ve İsmet B.. 2005 “*Kahramanmaraş'ta Ailelerin Ev ve Ev Dışı Gıda Tüketim Talebi ve Tüketici Davranışlarının Ekonomik Analizi*”, KSÜ Fen ve Mühendislik Fakültesi, Yıl. 8, Sayı. 1, s. 122
- Çalık, N, 2003. *Pazarlama Yöntemleri*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Çabuk, S., Şengül, S., 2000. Ailelerin Evde ve Ev dışında Gıda Tüketimlerinin “Switching Regresyon” Yöntemiyle Belirlenmesi.

İstatistik Araştırma Sempozyumu'2000. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara

- Elmacıoğlu, F. (1996). Hızlı Hazır Yemek Sisteminde (Fast-food) Önceliklerin Belirlenmesi. Beslenme ve Diyet Dergisi, 25(1): 30-34
- Furkan, Ö. 1997. İktisada Giriş. Ankara: Atilla Kitapevi.
- Koç, E. 2007. Tüketici Davranışları Ve Pazarlama Stratejileri: Global Ve Yerel Yaklaşım, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Özçelik, A.Ö. ve Sürücüoğlu, 1998. Tüketicilerin “Fast Food Türü” Yiyecek Tercihleri” Gıda 23(6) 437-444.
- Seçkin, F.S., 1999. Fast Food’a Yatırım Haritası. Capital, No:9, 132-135.
- Sürücüoğlu, M.S. ve Çakıroğlu, F.P., 2000. Ankara Üniversitesi Öğrencilerinin Hızlı Hazır Yiyecek Tercihleri Üzerinde Bir Araştırma. Tarım Bilimleri Dergisi 6(3) 116-121.
- Türkbal, A. 1983. Fiyat Teorisi, Erzurum, Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Uçar, Ş., 2000. Fast Food Alışkanlıkları: Fast Food’da Sınıfsal Tercihler Netleşti! Power (Temmuz 2000). 90-92